

AJURIA GERRA/E.T.A.

Orain-oraintxe argitara eman dausku Pelai-Orozko'tar Mikel'ek liburu eder bat Ajuriaagerra'ri-buruz: "Juan Ajuriaagerra. Su vida, su obra, su muerte" (Ekintza; Bilbao 1987).

Liburu ederra da. Idazle ona, idazle bikaina, idazle atsegiña bait da Mikel Pelai-Orozko.

Baiñan, egia esan..., nere ustez, merezi dau Jon Ajuriaagerra'k beste zerbait geixeago ere. Eta, egia esanaz, baita're, eska daikeogu zerbait geixeago Mikel Pelai-Orozko bezain idazle yayo bati.

Jaiotzatik eriotzaraiñoko bizitza-liburu bikain bat, areago oraindik, Jaiotzatik gaur egunotaraiñoko biografi sendo, yori, oso bat merezi dau Jon Ajuriaagerra'k; eta ori eskatu bear dautsagu Mikel Pelai-Orozko'ri. Iñor izatekotan, Pelai-Orozo izan daiteke ba lankizun ori apainkita dotore egin daikean eusko-lumalaria.

Oraingo ontan, bide errezetik, errezegitik, jo dau Mikel Pelai-Orozko'k: Jon Ajuriaagerra zanaren adiskide eta lagunik urbillenei galde batzuk egin dautsez, eta gero aren adiskide ta lagun oien erantzunak argitaratu dauskuz. Lan ederra, benetakoa, garratzitsua, ardura aundikoa..., baiñan ez naikoa.

Naikoa leiteke neretzat edo ni bezalako beste edozeiñentzat. Baiñan zu bezalako luma-dantzaille yaukal, goxo, atsegingarri batentzat, Mikel, ez da naikoa. Geiagoko eskatu bear yatzu.

Jagi Mikel: artu eizu zeure luma poz-emaille ori eta emon eigozu, zeugandik guztiok itxaroten dogun, Ajuriaagerra'tar Jon'en biografi zabal ori.

Eta, asiko bait zara noizbait lan ori tajutzen, barka eidazu liburu berri ortarako, neuk Ajuriaagerra'rekin izan neban gertaritxo bat, agopeko adiskidetsuan, orain agertzen ba'dautsut.

* * *

Ez da berez —gertakizun ori—, garrantzi aundiko gauza. Bai ordea, eta izan daitekean aundienetakoa gaiñera, berekin ekarri eikezan ondorioengaitik, Jon Ajuriaagerra'k begiak garaiz iriki ez ba'eustazan.

Urteaz ez naz ziur gogoratzen. 1959'an eta 1960'ean, ogeturik egon nintzan ni aski elbarriturik; eta 1958'an

Ipar-Ameriketari; Yorke Berri'an. Leenagokoa da beraz, 1957 edo 1956'koa seguruaski, nere gertaritxo au.

Ni, orduan, Gazteiz'ko "Obra Diocesana de **lizen-eban erakundearen zuzendari** nintzan. (Gogoan dot nola, urte batzuk leenago, Gazteiz'ko Gotzai zan Bueno Monreal'i, gaztelerazko izen ozen orren alboan "Lanbide-Eziketarako Elizbarruti-Ekintza" ederto egongo litzakela, nola bein parrez esan neutsan, eta arek "ez zaitez eskuak sutan sartzen asi" nola erantzun eustan.)

Ez ziran asko, urte aietan, gure ikasleak; 300-edo neska ta mutil, urian genduzan bi ikastetxeetan; eta 35 edo 40, sortu-berria neban Nekazaritzarako Ikastetxean. 15'tetik 23'ra urteko neska-mutillak danak.

Gaur, askoz ugariago dira; 3.400, une onetan. Orre-gaitik diot, ondorio izugarriak izan eikezala nik Ajuriaagerra'ri aurkeztu nion arazoak, arek orduan ondo aolkatu ez banindu.

Garai artan, ETA ez zan oriandik "ETA"; "EKIN" baizik. Ta, egun batez, Araba'ko Euzko-Gaztedi'ren buruzagi zan Andoni Perez-Cuadrado etorri yatan iru gizon gazterekin. Negua zala oroitzen naz; baiñan gizaseme aiek nor ziran, ez. Ezta Andoni ere, itzegein dot ba berarekin. Bat, Madariaga zala uste dau. Besteak, Valle eta i,Txillardegi?

Agoko goxoz egin eusten iruek berba. Gure neska ta mutillen artean sartu gura eben, Araba'n ere "Ekin"en taldeak sortzeko. Oartu nintzan uriko bi ikastetxeak bezain guragarri yakela nekazaritzakoa.

Erantzuna zugarri eman nai nebala-ta, amabost eguneko epea eskatu neutsen. Gero, Andoni ta ni bakarrik gelditu gintzazanean, neure erantzuna baiezkoa izango zala esan neutsan, iru gazte aiek —eta beren ekintza—, zalantzarik gabe atsegiñak epaitzen nebazalako. Eta baietz, erantzun eustan Andonik ere: Gizon zintzoak eta aberztale jatorrak zirala irurak. Orrelakoak izan ez balira, berak ez ebazala sekulan neuregana ekarriko.

Geroxeago ordea, ikastetxetik irten nintzanean, Valdes Goiketxea'tar Iñaki adiskide miñari agertu neutsan iru bilbotar aien etorrera.

Don Iñazio Valdes, apaiz lekeitiarra, musikalaria ospetsuaren anaia —eta Goiketxea, beste musikalaria ospe-

tsuago baten illoba—, Elizbarrutiko katekesiaren Zuzendaria..... ez nolanaiko gizon bikaiña. Nik ez neban beñiere neure eginkizunetan ezertxo ere egiten aurretik arekin itzegin gabe. Ezta arek ere, bereetan, leenago nerekin arazo bakoitza aztertu barik. Egunero lkartzen gintzazan ortarako, eta sarritan —ia astero—, alkarrekin bazkaldu "Marina" zeritzan jatetxean.

—Jon Ajuriaagerra emen dogu gaur; Arantzabal'darren olan. Ez yatzu txarto etorriko, iru bilbotar oiei erantzun bat eman aurretik, Jon'ekin berbaldi bat egi-tea —aolku-eman zidan neure lagun zintzo onek.

Adiskide aundi-aundia zuan On Iñazio'k• Ajuriaagera; eta ordurako zerbait esan ei eutsan arek "Ekin"eri buruz.

"Arantzabal" olaren gela batean artu ginduzan Jon Ajuriaagerra'k Isiltasun osoan, ezertxo ere esateke entzun eustan neure berbaketa luzea.

Gero, itzegiten bera asi zanean, ez dodaz gogoan jalki ebazan itzak, baiñan bai agertu eustazan gogapenak:

—Zu ez zara neskatil eta mutil oien aita. Eta ez eizu aztu besteren umeeekin jokatzea ez yakula iñorri zillegi.

—"Ekin"go jendea, jende atsegiña eta abertzale zintzoa data iduritu yatzu, eta badozu zure aburua izateko eskubidea. Neuri ez yat jende ori zuri bezain atsegiña iduritzen, eta badot neuk ere nere aburua izateko eskubide berdiña. Leialki esango dautsut: Jende orrek ez dau gurekin ezer jakin nai. Ez dau gure aolkurik entzun nai. Guk ez dogula ezertarako balio, diñoie, eta, ezta

gure Eusko-Gaztediak ere. Bide txarretik ekin dabe eta jende okerrarekin asi dira berbetan. Txarto amaitu bearrak dira pentsaera eta jokaera aldatzen ez ba'dabe. Eta gaitz aundia egingo dautse Euzkadi gure Aberriari ere.

Ori dozu neure iritzia. Orain zeuk artu bear dozu egokiena iduritzen yatzun erabakia. Ori, zeure erantzukizuna da; ez neurea.

Itz oiek danak, neuri adi-adi begira esan eustazan, goibel, axarre-antzean, ezpafiñak izan ezik bere aurpegi-ko larruaren punttu bat ere mugitu gabe.

Auxe gizon zitala!, pentsatu neban nik neure barruan.

Eskerrak emon neutsazan; eta baita, ziñez, bere aolkua jarraituko nebala agindu ere.

Buruz baiezko keiñutxua bi-iru bider egiñaz erantzun eustan, eta polliki-polliki irripartxo legun bat loratu yakon ezpafiñetan. Ordubetez jarraitu genduan izketan. Alai egon zan. Ez eban parrik egin, baiñan jolasaldi guzian ez yakon irripar arin, goxo, atsegin ura ezpafiñetatik galdu.

Beste gizon bat zan orduan Jon Ajuriaagerra.

Bein bakarrik egon nintzan ostera berarekin. On Iñazio Valdes neban bigarren ontan ere lagun. Baiñan 1958'an il zan On Iñazio-ta, ez neban geiago Jon Ajuriaagerra'rik ber-ikusi. Eman eustan aolku zugarraitik zor dautsodan eskerra, ordea, ez dot sekulan aztuko.

LATIEGI'TAR BIXENTE

IPUIN-SARIKETA

EUSKERAZALEAK ALKARTEA'k ezarritako **maikoak alkartu** dira **abenduaren 18'an** euren epaia emoteko eta maiko guztien eritxiak **batu-ondoren, auxe** izan da artu **daben erabagia**:

1.º SARIA: 40.000 pezeta, **IPUIN-ESKE** lanari. Idazlea ONAINDIA'tar Santi.

2n. SARIA: 30.000 pezeta, NIRE GANBARAN AURKITUTAKOA lanari. Idazlea: PENADES'tar Josu.

3n. SARIA: 20.000 pezeta, LUKAS'EN ERAKUTSI ONA lanari. Idazlea: ERKIAGA'tar Eusebio.

4n. SARIA: 10.000 pezeta, GAUR TRINKATUA, BIAR IRAULTZAILLE lanari. Idazlea: LEJARTZA'tar Sebastian.

ZORIONAK!
EUSKERAZALEAK